

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

5 Ιουλίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 2837

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΑΤΝΕΚΕ/356112/929

Κανονιστικό πλαίσιο για την εκπόνηση μελετών και την εκτέλεση εργασιών σε ακίνητα μνημεία.**Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) του ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Α' 153), και ιδίως του άρθρου 40,

β) του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147),

γ) του άρθρου 8 του ν. 4030/2011 «Νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ελέγχου κατασκευών και λοιπές διατάξεις» (Α' 249),

δ) του άρθρου 9 παρ. 5 του ν. 2557/1997 «Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης» (Α' 271),

ε) του άρθρου 81 του ν. 1958/1991 «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών - Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (Α' 122),

στ) του π.δ. 24/2019 «Μελέτη και Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων» (Α' 39),

ζ) του π.δ. 696/1974 «Περί αμοιβών μηχανικών διὰ σύνταξιν μελετών, επίβλεψιν, παραλαβήν κ.λπ.» (Α' 301),

η) του π.δ. 4/2018 «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού» (Α' 7),

θ) του π.δ. 22/2018 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτή Υπουργού και Υφυπουργών» (Α' 37),

ι) του π.δ. 88/2018 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 160),

ια) του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα, που κωδικοποιήθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α' 98).

2. Την αριθμ. ΥΠΠΟ/ΔΟΕΠΥ/ΤΟΠΥΝΣ/16/3698/20.1.2004 υπουργική απόφαση «Οργάνωση και Λειτουργία των Συμβουλίων του ν. 3028/2002 στο Υπουργείο Πολιτισμού» (Β' 70).

3. Την αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΡΥΠ/509797/11453/11.10.2018 απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού Κωνσταντίνο Στρατή» (Β' 4527).

4. Το υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΜΤΕ/257209/26887/14.5.2019 έγγραφο της Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Αναστήλωσης, Μουσείων και Τεχνικών Έργων.

5. Την υπ' αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΟΥ/323109/20400/14.6.2019 Εισηγητική - Οικονομική Έκθεση της Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του ΥΠ.ΠΟ.Α. σύμφωνα με την οποία από τις προτεινόμενες διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται πρόσθετη δαπάνη στον Κρατικό Προϋπολογισμό και επομένως είναι δημοσιονομικά ουδέτερη, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα ρυθμίζει θέματα σχετικά με τους κανόνες που διέπουν την εκπόνηση μελετών και την εκτέλεση εργασιών σε ακίνητα μνημεία, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 40 του ν. 3028/2002.

Άρθρο 2

Έννοια όρων

Για την εφαρμογή των ρυθμίσεων της παρούσας:

1. Η χρήση του όρου «μνημείο» αναφέρεται σε ακίνητο αρχαίο ή νεώτερο μνημείο σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 περ. β- ββ και γγ και του άρθρου 6 του ν. 3028/2002, είτε είναι μεμονωμένο είτε βρίσκεται εντός αρχαιολογικού χώρου ή ιστορικού τόπου. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους.

2. Οι εργασίες αποσκοπούν στην προστασία του μνημείου, στη διατήρηση της υλικής υπόστασης και της αυθεντικότητάς του στο χρόνο, στην ανάδειξη, στην ασφαλή για το μνημείο και το κοινό επισκεψιμότητά του, στην εξυπηρέτηση της χρήσης του καθώς και στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου του και αντιστοιχούν σε μία από τις ακόλουθες δύο κατηγορίες:

α) Εργασίες μείζονος σημασίας

Ως εργασίες μείζονος σημασίας θεωρούνται εκείνες που επηρεάζουν την υφιστάμενη μορφή, δομή, τυπολογία, λειτουργία και τον άμεσο περιβάλλοντα χώρο του μνημείου, όπως εργασίες επισκευής, ενίσχυσης του φέροντος οργανισμού ή αλλαγή της στατικής λειτουργίας του με αναγκαίες επεμβάσεις στον φορέα, που επιβάλλονται είτε από την κατάσταση του μνημείου είτε από την εξυπηρέτηση της χρήσης του.

β) Εργασίες ελάσσονος σημασίας

Ως εργασίες ελάσσονος σημασίας θεωρούνται εκείνες που δεν επηρεάζουν την υφιστάμενη μορφή, δομή, τυπολογία, λειτουργία και τον άμεσο περιβάλλοντα χώρο του μνημείου, όπως επισκευή κεράμωσης, επισκευή κουφωμάτων, μικρής κλίμακας στερεωτικές εργασίες, υποστυλώσεις αναστρέψιμου χαρακτήρα, χρωματισμοί.

3. Οι εργασίες διενεργούνται σύμφωνα με μελέτη, η οποία συντάσσεται με βάση ειδικές προδιαγραφές που τίθενται από την Υπηρεσία και εγκρίνεται από αυτήν ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, ή, αν οι εργασίες είναι μείζονος σημασίας, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 3

Εκπόνηση και στάδια μελέτης

1. Κάθε επέμβαση σε μνημείο μελετάται διεξοδικά στο πλαίσιο της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας και των Διεθνών Αρχών που διέπουν τις επεμβάσεις σε μνημεία, όπως η Σύμβαση της Γρανάδας (ν. 2039/1992, ΦΕΚ 61 Α'), η Σύμβαση της Βαλέτας (ν. 3378/2005, ΦΕΚ 203 Α'), καθώς και άλλων σχετικών Χαρτών και Συμβάσεων.

Οι μελέτες εκπονούνται είτε απευθείας από το εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό των αρμόδιων Υπηρεσιών είτε με ανάθεση από την Υπηρεσία σε ιδιώτες μελετητές που έχουν τα κατά νόμο απαραίτητα προσόντα ή και πρόσθετα εξειδικευμένα προσόντα που ορίζονται με την εκάστοτε διακήρυξη. Οι προϋποθέσεις ειδικής εμπειρίας των μελετητών ορίζονται από την ισχύουσα εν γένει νομοθεσία περί μελετών του δημοσίου, τα ειδικώς προβλεπόμενα στις διατάξεις του άρθρου 81 του ν. 1958/1991, του π.δ. 24/2019, καθώς και τους ειδικότερους όρους της διακήρυξης της μελέτης που τίθενται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠ.ΠΟ.Α.

Η μελέτη εκπονείται, κατά τα ανωτέρω, από τον αντίστοιχης ειδικότητας μελετητή ή από διεπιστημονική ομάδα, ανάλογα με τη φύση, την έκταση και τον χαρακτήρα της εκπονούμενης μελέτης. Σε περίπτωση που ανατίθεται σε έναν μελετητή τμήμα ή στάδιο μελέτης, αυτός λαμβάνει υπόψη του, αναφέρει και αξιολογεί τις προγενέστερες μελέτες και έρευνες που έχουν γίνει για το μνημείο, τηρώντας τη δεοντολογία περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

2. Τα στάδια εκπόνησεως της μελέτης είναι τα εξής:

α) προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας (Σχέδιο - Πλαίσιο). Συντάσσεται για εργασίες μείζονος σημασίας του άρθρου 2 παρ. 2α της παρούσας ή για επεμβάσεις σε μνημεία μείζονος σημασίας ή σε μνημεία και χώρους μεγάλης κλίμακας.

β) προμελέτη

γ) οριστική μελέτη

δ) μελέτη εφαρμογής και τεχνικές προδιαγραφές έργου

ε) τεύχη δημοπράτησης σε περίπτωση ανάθεσης του έργου σε τρίτους

Η Προκαταρκτική Μελέτη Σκοπιμότητας και η Προμελέτη εισάγονται για την κατά νόμο γνωμοδότηση στο αρμόδιο Συμβούλιο και εγκρίνονται με την έκδοση σχετικής υπουργικής απόφασης. Η οριστική μελέτη και η μελέτη εφαρμογής εγκρίνονται από την αρμόδια Διεύθυνση, εκτός αν ορίζει άλλως η υπουργική απόφαση έγκρισης της Προμελέτης. Για εργασίες ελάσσονος σημασίας είναι δυνατόν να κατατεθεί μελέτη σε ένα στάδιο, κατόπιν γνωμοδότησης του αρμόδιου Συμβουλίου.

3. Στην περίπτωση, κατά την οποία υποβάλλεται εισήγηση για απόδοση σε χρήση ή σε φιλοξενία χρήσεων στο μνημείο, απαιτείται συμπληρωματική Έκθεση Σκοπιμότητας από την οποία να αποδεικνύεται ότι η απόδοση σε χρήση ή η φιλοξενία χρήσεων είναι συμβατή όχι μόνο με το χαρακτήρα του μνημείου αλλά και με την υφιστάμενη κατάστασή του, καθώς και με τις δυνατότητες του φέροντος συστήματός του.

4. Στην περίπτωση κατά την οποία απαιτείται μελέτη συντήρησης διακόσμου, η μελέτη αυτή συντάσσεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Σε κάθε περίπτωση απομάκρυνσης διακόσμου, προσωρινής ή οριστικής, απαιτείται ειδική μελέτη και απόφαση Υπουργού, μετά από γνώμη του αρμόδιου Συμβουλίου.

5. Μαζί με τη μελέτη υποβάλλεται και τεύχος τεχνικών προδιαγραφών των προτεινόμενων εργασιών ή και συμπληρωματικές τεχνικές προδιαγραφές για ειδικές εργασίες. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται μαζί με την έγκριση της μελέτης και η έγκριση του αντίστοιχου τεύχους τεχνικών προδιαγραφών.

Άρθρο 4

Περιεχόμενο Προκαταρκτικής Μελέτης Σκοπιμότητας

1. Η προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας είναι ενιαία, δεν διακρίνεται σε επιμέρους κατηγορίες μελέτης και είναι προϊόν διεπιστημονικής συνεργασίας. Συντάσσεται με τη συνεργασία των κατά περίπτωση εμπλεκόμενων ειδικοτήτων όπως αρχαιολόγου, αρχιτέκτονα μηχανικού, πολιτικού μηχανικού, τοπογράφου μηχανικού, ηλεκτρολόγου - μηχανολόγου μηχανικού, χημικού μηχανικού, χημικού, γεωλόγου κ.λπ.. Ο συντονισμός των κατά περίπτωση εμπλεκόμενων μελετητών ανατίθεται σε έναν εξ αυτών, αναλόγως της φύσης του αντικείμενου. Η προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας βασίζεται κυρίως σε μακροσκοπικές παρατηρήσεις (αυτοψίες) και σε βιβλιογραφική και αρχαιολογική ενημέρωση. Περιλαμβάνει τεχνική έκθεση, σχέδια και φωτογραφίες.

2. Το αντικείμενο του σταδίου αυτού περιλαμβάνει:

α) την αρχική προσέγγιση του μνημείου ή του χώρου και τον αρχικό εντοπισμό των αξιών του και των χαρακτηριστικών στοιχείων του τα οποία πρέπει να διασωθούν ή/και να προβληθούν,

β) την πρώτη καταγραφή των προβλημάτων του μνημείου ή του χώρου,

γ) την τεκμηρίωση της αναγκαιότητας και σκοπιμότητας των προτεινόμενων εργασιών και της οριοθέτησης της έκτασής τους,

δ) τη σύλληψη της ιδέας και τον σχεδιασμό της επέμβασης,

ε) την τυχόν λήψη μέτρων εξασφάλισης και προστασίας του μνημείου,

στ) την κατάρτιση φακέλου του έργου, και, όταν αυτό είναι δυνατό, του προκαταρκτικού προσεγγιστικού προϋπολογισμού.

3. Ο φάκελος του μελετώμενου έργου περιλαμβάνει:

α) την τεχνική περιγραφή των πρώτων αναγκαιών μέτρων προσωρινού χαρακτήρα στερέωσης, συντήρησης, εξασφάλισης και προστασίας, όταν υφίσταται τέτοια ανάγκη

β) τη διατύπωση προγράμματος μελετών τεκμηρίωσης και σχετικών εργασιών

γ) την περιγραφή και τις προδιαγραφές για τη σύνταξη της Μελέτης.

Άρθρο 5

Μελέτες τεκμηρίωσης και σχετικές εργασίες

1. Το πρόγραμμα των μελετών τεκμηρίωσης και σχετικών εργασιών κατά κανόνα προηγείται της προμελέτης, εντούτοις ανάλογα με τη φύση και τις απαιτήσεις του μελετώμενου έργου είναι δυνατόν να εξελισσεται παράλληλα με τα επόμενα στάδια της μελέτης.

2. Ως μελέτες κι εργασίες τεκμηρίωσης θεωρούνται οι ακόλουθες:

α. Εργασίες προσέγγισης και αποκάλυψης αφανών περιοχών του μνημείου ή του χώρου που πρέπει να υλοποιηθούν, στο πλαίσιο των υπολοίπων ερευνών και εργασιών του προγράμματος του έργου (αποψιλώσεις, καθαρισμοί, αποχρωματώσεις, ανασκαφές, διευθετήσεις, καθαίρεσεις κονιαμάτων κ.λπ.). Σε αυτές περιλαμβάνεται η έρευνα για τον εντοπισμό πιθανών λειψάνων προγενέστερων οικοδομικών φάσεων, κτισμάτων ή επεμβάσεων, όπως δαπέδων, θόλων, μεταλλικών στοιχείων, διακόσμου, κονιαμάτων κ.λπ. με σκοπό την τεκμηρίωση αυτών.

β. Αρχαιολογική - ιστορική τεκμηρίωση του μνημείου ή του χώρου, η οποία συνίσταται στη συνοπτική παρουσίαση της σχετικής βιβλιογραφίας και στα πορίσματα τυχόν ανασκαφικών εργασιών. Στο στάδιο αυτό της μελέτης συλλέγονται τεκμήρια της μορφής και της ιστορίας του μνημείου ή του χώρου διαχρονικά, όπως παλαιές φωτογραφίες, ζωγραφικές απεικονίσεις, αποτυπώσεις και αναφορές σε προηγούμενες επεμβάσεις, καθώς και των πιθανών αιτίων βλαβών ή καταστροφών (ιδίως πυρκαγιές, σεισμοί, πολεμικές επιχειρήσεις, βανδαλισμοί).

γ. Τοπογραφική αποτύπωση και γεωμετρική τεκμηρίωση του μνημείου με εξάρτηση από σύστημα ΕΓΣΑ 87 και με προσήκουσες μεθόδους (γεωδαισία, φωτογραμμετρία κ.λπ.), οι οποίες περιγράφονται σε τεχνική έκθεση για τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και σχέδια ή άλλα παραδοτέα που αφορούν την υφιστάμενη κατάσταση του μνημείου ή του χώρου, τα οποία αποτυπώνουν με ακρίβεια τη θέση, τον περιβάλλοντα χώρο, το ανάγλυφο του εδάφους και τη γεωμετρία του μνημείου ή του χώρου σε κατάλληλη κλίμακα.

δ. Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης του μνημείου, η οποία περιλαμβάνει σχέδια, με τα οποία αποδίδεται η μορφή του μνημείου στην υφιστάμενη κατάσταση, προσδιορίζονται ο φέρων οργανισμός του και μορφολογικές και κατασκευαστικές λεπτομέρειες, τεχνική έκθεση, στην οποία περιγράφεται η μεθοδολογία αποτύπωσης που ακολουθήθηκε, και συνοπτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του μνημείου. Περιλαμβάνεται, επίσης, καταγραφή και αποτύπωση του διάσπαρτου οικοδομικού υλικού και συντάσσονται δελτία μελών.

ε. Αρχιτεκτονική τεκμηρίωση και σχεδιαστική αναπαράσταση των φάσεων του μνημείου. Καταγραφή μορφολογικών και λειτουργικών προβλημάτων του μνημείου.

Λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία που περιέχονται στις περ. β έως δ της παρούσας παραγράφου και περιλαμβάνει απόδοση της μορφής και αναγνώριση της τυπολογίας του μνημείου και τυχόν διαφορετικών οικοδομικών φάσεων με τα στοιχεία στα οποία στηρίζεται η χρονολόγησή τους, περιγραφή των διαφορετικών μορφών

του μνημείου κατά εποχές, καθώς και τις κατά καιρούς επεμβάσεις (όπως επισκευές, στερεώσεις, προσθήκες) με αποτίμηση της ιστορικής σημασίας τους. Εφόσον υπάρχουν επαρκή στοιχεία, δημιουργούνται αναπαραστάσεις του μνημείου. Όσα από τα στοιχεία αυτής της φάσης της μελέτης επηρεάζουν ή έχουν επηρεάσει την συμπεριφορά του φέροντος οργανισμού του μνημείου, αξιολογούνται και λαμβάνονται υπόψη στις μελέτες των περ. στ και ζ της παρούσας παραγράφου.

στ. Κατασκευαστική ανάλυση και μηχανικά χαρακτηριστικά της κατασκευής. Λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία που περιέχονται στις περ. δ και ε της παρούσας παραγράφου και περιλαμβάνει περιγραφή και διερεύνηση του φέροντος οργανισμού ανά κατασκευαστική φάση (οριζόντια και κατακόρυφα στοιχεία, ξυλοδεσιές, τόξα, τοξοστοιχίες, πεσσοί, θόλοι, υποστύλωμα κ.λπ., τρόπος σύνδεσης μεταξύ δομικών στοιχείων του φορέα, θεμελίωση), καθώς και όλα τα στοιχεία που σχετίζονται με τα μηχανικά χαρακτηριστικά των υλικών και με τον τρόπο δόμησης της τοιχοποιίας (δίστρωτη, τριστρωτη κ.λπ.). Τα στοιχεία αυτά αξιοποιούνται για τον υπολογισμό των μηχανικών χαρακτηριστικών του φέροντος οργανισμού. Οι θέσεις των ερευνητικών εργασιών και δειγματοληψιών σημειώνονται σε σχέδια υπό κλίμακα και λαμβάνουν χώρα μετά από σχετική άδεια, όπως προβλέπεται από την με αριθμ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΣΑΝΜ/Φ77/217149/140435/2243/9.6.2017 εγκύκλιο.

ζ. Υλικά του μνημείου: ανάλυση - αίτια και μηχανισμοί φθοράς, προτάσεις μεθόδων και υλικών για την αποκατάσταση, διατήρηση και προστασία.

Απαιτείται τεχνική έκθεση που περιλαμβάνει την ανάλυση των υλικών του μνημείου, την περιγραφή της κατάστασης διατήρησής τους, τον εντοπισμό των αιτίων και τη διερεύνηση των μηχανισμών φθοράς καθώς και προτάσεις μεθόδων και υλικών για την αποκατάσταση, διατήρηση και προστασία τους, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα δεδομένα σχετικά με τις απαιτήσεις διατήρησης του μνημείου.

Η δειγματοληψία γίνεται μετά από σχετική άδεια, καταγράφονται δε όλα τα σχετικά στοιχεία (θέση που σημειώνεται και στα σχέδια υπό κλίμακα, απόσταση από το έδαφος, κατάσταση διατήρησης του υλικού, φύση και κατάσταση διατήρησης των υλικών στην γειτονία, συνθήκες που επικρατούν στη θέση αυτή κ.λπ.), παράλληλα με φωτογραφική τεκμηρίωση.

Αναλυτικότερα, τα υλικά που εξετάζονται από τα ακίνητα μνημεία είναι: λίθοι, κονιάματα, επιχρίσματα, χρωματικά στρώματα, αρμολογήματα δόμησης (βαθιά αρμολογήματα), τελικά αρμολογήματα (όταν είναι εμφανής η λιθοδομή), τοιχογραφίες, ξύλινα στοιχεία, μεταλλικά στοιχεία και σύγχρονα υλικά.

Επιβάλλεται η λήψη μικρού μεγέθους και περιορισμένου αριθμού δειγμάτων. Οι αναλύσεις των δειγμάτων, οι εργαστηριακές εφαρμογές και έλεγχοι λαμβάνουν χώρα σε εργαστήρια του στενού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα, σε εργαστήρια ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και σε διαπιστευμένα ιδιωτικά εργαστήρια.

η. Καταγραφή φθορών και βλαβών και διάγνωση της παθολογίας του μνημείου, η οποία περιλαμβάνει τεχνική έκθεση και σχέδια. Στα σχέδια καταγράφονται η έκταση και η μορφή των φθορών των υλικών και των βλαβών της κατασκευής. Περιέχει αναλυτική παρουσίαση της

παθολογίας και εντοπισμό των αιτίων, φθορών και βλαβών, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των διερευνήσεων των παρ. 6 και 7 του παρόντος, φθοροποιούς ή βλαπτικούς παράγοντες, μόνιμους ή περιστασιακούς, καθώς και την οικοδομική ιστορία του μνημείου.

θ. Γεωτεχνική έρευνα και μελέτη εδάφους θεμελίωσης του μνημείου.

ι. Καταγραφή και διάγνωση των προβλημάτων του χώρου: λειτουργικά προβλήματα, γεωτεχνικά προβλήματα (κατολισθήσεις, βραχοπτώσεις κ.λπ.), υδραυλικά προβλήματα (πλημμύρες κ.λπ.).

ια. Ενόργανη παρακολούθηση μνημείων (παρακολούθηση παραμορφώσεων και μικρομετακινήσεων, μικροκλίματος κ.λπ.).

Κάθε ενότητα μελετών κι εργασιών τεκμηρίωσης συνοδεύεται από την αντίστοιχη φωτογραφική τεκμηρίωση. Οι Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, κινούμενες εντός του παρόντος κανονιστικού πλαισίου, μπορούν να ορίζουν το πρόγραμμα ερευνών και εργασιών τεκμηρίωσης ανάλογα με τη φύση του αντικειμένου και τον επιδιωκόμενο στόχο της μελέτης, τη σημασία του μελετώμενου μνημείου ή χώρου, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και την κρισιμότητα της κατάστασής του.

Άρθρο 6

Κατηγορίες μελετών

1. Γενικά

Οι μελέτες μνημείων και αρχαιολογικών χώρων περιλαμβάνουν εν γένει αρχιτεκτονική μελέτη, μελέτη φέρουσας κατασκευής (στατική μελέτη), μελέτες εγκαταστάσεων, έργων υποδομής και διαμορφώσεων περιβάλλοντος χώρου. Η εκπόνηση των μελετών έργων υποδομής, εγκαταστάσεων και περιβάλλοντος χώρου κ.λπ. διέπεται από τεχνικές προδιαγραφές, που περιλαμβάνονται στο π.δ. 696/1974, όπως ισχύει, και σε λοιπούς κανονισμούς ανά κατηγορία μελέτης. Σε κάθε περίπτωση, οι μελετητικές επιλογές ελέγχονται όχι μόνο για την τεχνική αρτιότητά τους, αλλά και για τη συμφωνία τους με την δεοντολογία των επεμβάσεων σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους.

2. Αρχιτεκτονική μελέτη

Αντικείμενο της αρχιτεκτονικής μελέτης είναι η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης (περιγραφή - παθολογία) και η διατύπωση πρότασης αποκατάστασης του μνημείου δια της επίλυσης σχετικών τεχνικών, μορφολογικών και λειτουργικών προβλημάτων και προσαρμογής τους σε νέες χρήσεις, αν αυτό περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα του έργου ή στην προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας. Η αρχιτεκτονική μελέτη εκπονείται σε στάδια.

3. Μελέτη φέρουσας κατασκευής

Αντικείμενο της μελέτης φέρουσας κατασκευής (στατικής μελέτης) είναι η αξιολόγηση της στατικής λειτουργίας του μνημείου στη σημερινή του ή και στην αρχική του μορφή, η αποτίμηση της φέρουσας ικανότητάς του και η διατύπωση πρότασης επεμβάσεων, επισκευών ή ενισχύσεων για την στερέωση, αποκατάσταση ή ενίσχυση του φέροντος οργανισμού ή τμημάτων αυτού. Η μελέτη φέρουσας κατασκευής εκπονείται σε στάδια.

4. Μελέτη ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων

Αντικείμενο της μελέτης ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων είναι η διατύπωση προτάσεων για τις απαιτούμενες Η/Μ εγκαταστάσεις. Θα λαμβάνεται μέριμνα έτσι

ώστε ο σχεδιασμός και το είδος των Η/Μ εγκαταστάσεων να μην επιβαρύνει το μνημείο και τον αρχαιολογικό χώρο.

Η μελέτη ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων εκπονείται σε στάδια.

5. Για την άρτια σύνταξη των μελετών απαιτείται συντονισμός τους, ο οποίος διενεργείται είτε από έναν από τους μελετητές των επιμέρους έργων, είτε από τον οριζόμενο υπ' αυτών. Ο συντονιστής μεριμνά επίσης για την σύνθεση των τεχνικών στοιχείων του συνόλου του μελετώμενου έργου και ειδικότερα την οργάνωση του έργου, τον χρονικό προγραμματισμό, προμέτρηση και προϋπολογισμό και την χρονική αλληλουχία των εργασιών που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του συνόλου του έργου και για την οργάνωση του εργοταξίου.

Άρθρο 7

Περιεχόμενο Προμελέτης

1. Η προμελέτη για κάθε κατηγορία μελέτης περιέχει ανάλυση και αξιολόγηση της προκαταρκτικής μελέτης σκοπιμότητας, αν υπάρχει, καθώς και των δεσμεύσεων στις οποίες ενδεχομένως υπόκειται η ανάπτυξη του προγράμματος, σύνοψη - έλεγχο - αξιολόγηση των δεδομένων που προκύπτουν από την εκτέλεση του προγράμματος μελετών και εργασιών τεκμηρίωσης, και προτάσεις για την συμπλήρωση του ως άνω προγράμματος στο επόμενο στάδιο της μελέτης, εφόσον απαιτείται. Εφόσον δεν υπάρχει προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας, στην προμελέτη περιλαμβάνεται η διατύπωση προγράμματος μελετών και εργασιών τεκμηρίωσης ανά κατηγορία μελέτης.

2. Η αρχιτεκτονική προμελέτη περιέχει:

α) Τεχνική έκθεση που περιλαμβάνει τη βασική επίλυση των μορφολογικών, τεχνικών και λειτουργικών προβλημάτων του μνημείου, ήτοι διατύπωση και αιτιολόγηση πρότασης (ενδεχομένως και εναλλακτικών προτάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της προαναφερθείσας αξιολόγησης και της δεοντολογίας των επεμβάσεων σε μνημεία) για την αρχιτεκτονική αποκατάσταση, όπως την προσθήκη νέου υλικού, τη διατήρηση των στοιχείων όλων των φάσεων του μνημείου ή την επιλογή μιας από τις ιστορικές φάσεις του και ενδεχομένως τμημάτων άλλων φάσεων, που θα αποκατασταθούν και αναδειχθούν με την προτεινόμενη επέμβαση και την εφαρμογή τυχόν νέας χρήσης στο μνημείο. Περιέχει, επίσης, γενική τεχνική περιγραφή και προσεγγιστικό προϋπολογισμό δαπάνης του μελετώμενου έργου.

β) Σχέδια προτάσεων, τα οποία αποδίδουν γραφικώς τα αναφερόμενα στην έκθεση και στα οποία γίνεται σαφής αναφορά σε άλλες μελέτες που τυχόν χρησιμοποιήθηκαν. Στα σχέδια περιλαμβάνονται απαραίτητως γενικό τοπογραφικό σχέδιο με τους ισχύοντες όρους δόμησης και επιτρεπόμενες χρήσεις, κατόψεις, όψεις, απαραίτητες τομές, σχηματικά προοπτικά ή αξονομετρικά σχέδια, πρόπλασμα ή φωτορεαλιστική απεικόνιση, εφόσον αυτό κρίνεται σκόπιμο, προκειμένου να καταστεί κατανοητή η προτεινόμενη λύση. Ο ακριβής προσδιορισμός των κλιμάκων των σχεδίων εξαρτάται από την έκταση και τη φύση του υπό μελέτη έργου.

3. Η προμελέτη φέρουσας κατασκευής (στατική μελέτη) περιέχει:

α) Τεχνική έκθεση που περιλαμβάνει αποτίμηση και έλεγχο του υφισταμένου μνημείου ή διατηρητέου κτηρίου και γενική περιγραφή των προτεινόμενων επεμβάσε-

ων επί της φέρουσας κατασκευής. Συντάσσεται τόσο για υφιστάμενα δομήματα χωρίς εμφανείς βλάβες ή φθορές, για τα οποία ενδέχεται να απαιτηθεί αντισεισμικός ανα-σχεδιασμός τους, όσο και για εκείνα που έχουν υποστεί βλάβες. Περιλαμβάνει τη μελέτη μηχανικής συμπεριφο-ράς και αποτίμηση της φέρουσας ικανότητας, η οποία εμπεριέχει την (μέσω απλών ή προηγμένων υπολογιστι-κών προσομοιωμάτων του συνόλου του μνημείου καθώς και τμημάτων του, για την διαπίστωση τοπικών μηχανι-σμών αστοχίας) επαλήθευση και διάγνωση των αιτίων των βλαβών του μνημείου, τον έλεγχο και την υπολογιστική τεκμηρίωση των ασθενών δομικών χαρακτηριστικών του, την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητάς του στην υφιστά-μενη κατάσταση και τον σχολιασμό των αποτελεσμάτων των αναλύσεων (υπό μορφή εντατικών μεγεθών και μετα-κινήσεων), καθώς και των αποτελεσμάτων των ελέγχων ανά δομικό στοιχείο ή ανά περιοχή του μνημείου, ώστε να συσχετίζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων με τις βασι-κές παρατηρούμενες βλάβες. Συμπεριλαμβάνονται τεύχη υπολογισμών και ελέγχων, γενική τεχνική περιγραφή των προτεινόμενων επεμβάσεων επί της φέρουσας κατασκευ-ής, προτάσεις και προδιαγραφές υλικών επεμβάσεων επί της φέρουσας κατασκευής, καθώς και προσεγγιστικός προϋπολογισμός δαπάνης του μελετώμενου έργου.

β) Σχέδια προτάσεων, τα οποία αποδίδουν γραφικούς τα αναφερόμενα στην έκθεση και στα οποία γίνεται σα-φής αναφορά σε άλλες μελέτες που τυχόν χρησιμοποι-ήθηκαν. Στα σχέδια περιλαμβάνονται κατόψεις, όψεις και τομές φέρουσας κατασκευής, όπου παρουσιάζονται αναλυτικά τυχόν φθορές ή βλάβες, καθώς και σχέδια προτεινόμενων επεμβάσεων. Ο ακριβής προσδιορισμός των κλιμάκων των σχεδίων εξαρτάται από την έκταση και τη φύση του υπό μελέτη έργου.

4. Η προμελέτη ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστά-σεων περιέχει:

- α) Στοιχεία έρευνας τοπικών συνθηκών και δεδομένων.
- β) Τεχνική έκθεση που περιλαμβάνει:
  - Τους κανονισμούς που λαμβάνονται υπόψη για τις παραδοχές και τους υπολογισμούς εκάστης μελέτης.
  - Προτάσεις προβλεπόμενων εγκαταστάσεων με την αιτιολόγηση αυτών.
  - Σύστημα κάθε προβλεπόμενης εγκατάστασης και οικονομοτεχνική θεμελίωση του προτεινόμενου συστή-ματος σε περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει θέμα επιλογής μεταξύ περισσότερων της μιας δυνατής λύσης.
- γ) Σχέδια ως ακολούθως:
  - Τοπογραφικό σχέδιο με την θέση του κτιρίου και τις πιθανές παροχές ή απορροές.
  - Σχέδια κατόψεων, εις την κλίμακα της αρχιτεκτονικής προμελέτης, όπου σημειώνονται σε κάθε χώρο οι ανα-γκαίες εγκαταστάσεις.
  - Σχέδια κατόψεων των χώρων για τις κεντρικές εγκα-ταστάσεις μετά σχετικής γενικής αιτιολόγησης της επι-φάνειας αυτών.
  - Ενδεικτικό προϋπολογισμό ανά είδος εγκαταστάσεων και συνοπτικό, που προκύπτει από συντελεστές παρεμ-φερών έργων.

Άρθρο 8

Περιεχόμενο Οριστικής Μελέτης

1. Η οριστική μελέτη για κάθε επιμέρους κατηγορία μελέτης περιέχει την συγκέντρωση, έλεγχο, αξιολόγηση

και, αν κριθεί αναγκαίο, συμπλήρωση των δεδομένων που προκύπτουν από το πρόγραμμα ερευνών και ερ-γασίων τεκμηρίωσης και την προμελέτη, όπως αξιολο-γήθηκε από το αρμόδιο Συμβούλιο.

2. Η οριστική αρχιτεκτονική μελέτη περιέχει:

α) Τεχνική έκθεση, που περιλαμβάνει οριστική πρότα-ση και επίλυση των τεχνικών, μορφολογικών και λειτουρ-γικών θεμάτων του μελετώμενου έργου, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν παρατηρήσεις της απόφασης έγκρισης της προμελέτης, συνοπτική περιγραφή των προβλεπόμενων εργασιών και μεθόδων, αναφορά των υλικών και αιτιολό-γηση της επιλογής τους. Η αιτιολόγηση της επιλογής των υλικών αφορά όχι μόνο σε ζητήματα τεχνικής αρτιότη-τας αλλά και στη συμφωνία τους με τη δεοντολογία των επεμβάσεων σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους.

β) Σχέδια, τα οποία αποδίδουν τα αναφερόμενα στην έκθεση, ήτοι τη δομή, τη μορφή και τη λειτουργία του υπό μελέτη έργου, και σε αυτά περιλαμβάνονται απαραίτητες γενικό τοπογραφικό σχέδιο με τους ισχύοντες όρους δό-μησης και επιτρεπόμενες χρήσεις, κατόψεις, όψεις, τομές καθώς και προοπτικά ή αξονομετρικά σχέδια, εφόσον κάτι τέτοιο κρίνεται σκόπιμο. Ο ακριβής προσδιορισμός των κλιμάκων εξαρτάται από την έκταση και τη φύση του υπό μελέτη έργου. Στα ως άνω σχέδια σημειώνονται οι γενικές διαστάσεις και στάθμες, καθώς και τα οικοδομικά στοιχεία. Περιλαμβάνεται επίσης προϋπολογισμός της δα-πάνης του μελετώμενου έργου. Ο προϋπολογισμός υπο-λογίζεται βάσει της έκτασης ή του όγκου του έργου και βάσει τιμών μονάδος εγκεκριμένων ή που προκύπτουν από στατιστικά στοιχεία κόστους παρομοίων έργων.

3. Η οριστική μελέτη φέρουσας κατασκευής περιέχει:

α) Τεχνική περιγραφή, η οποία περιλαμβάνει οριστι-κή πρόταση επεμβάσεων στερέωσης, επισκευής ή ενί-σχυσης, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν παρατηρήσεις της εγκριτικής απόφασης της προμελέτης, αποτίμηση της φέρουσας κατασκευής μετά από τις επεμβάσεις, η οποία περιλαμβάνει την ανάλυση της μηχανικής συμπεριφοράς (μέσω απλών ή προηγμένων υπολογιστικών προσομοιω-μάτων του συνόλου του μνημείου καθώς και τμημάτων του, λαμβάνοντας κατάλληλα υπόψη τις προτεινόμενες επεμβάσεις), την τεκμηρίωση της αποτελεσματικότητας των προτεινόμενων επεμβάσεων ή/και την αναγκαιότητα λήψης πρόσθετων μέτρων, με τρόπο ώστε να τεκμηριώ-νεται η επιρροή των προτεινόμενων μέτρων στη μηχανι-κή συμπεριφορά του επισκευασμένου φορέα. Περιλαμ-βάνονται τεύχη υπολογισμών και ελέγχων, αναφέρονται οι παραδοχές της μελέτης και των υλικών των επεμβά-σεων και αιτιολόγηση της επιλογής τους, οι Κανονισμοί που εφαρμόζονται, πλήρης επίλυση και διαστασιολόγηση των προτεινόμενων επεμβάσεων, αναλυτική περιγραφή των προβλεπόμενων εργασιών και μεθόδων εφαρμογής των επεμβάσεων και της σύνδεσής τους με τον υφιστά-μενο φέροντα οργανισμό. Η αιτιολόγηση της επιλογής των υλικών αφορά όχι μόνο σε ζητήματα τεχνικής αρτι-ότητας αλλά και στη συμφωνία τους με τη δεοντολογία των επεμβάσεων σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους.

β) Σχέδια, στα οποία σημειώνεται ο υφιστάμενος φέ-ρων οργανισμός και τα τυχόν μη φέροντα στοιχεία (εάν συνεκτιμώνται), σχεδιάζονται όλες οι προτεινόμενες επεμβάσεις, η θεμελίωση τυχόν νέων στοιχείων, σε συν-δυασμό με την υφιστάμενη, οι τυχόν επεμβάσεις στην

υφιστάμενη θεμελίωση, τυχόν καθαιρέσεις φερόντων ή άλλων στοιχείων και αναφέρονται συνοπτικά τα μέτρα ασφαλείας, τυχόν υποστυλώσεις ή αντιστηρίξεις. Ο ακριβής προσδιορισμός των κλιμάκων των σχεδίων εξαρτάται από την έκταση και τη φύση του υπό μελέτη έργου. Αν προβλέπονται νέα δομικά στοιχεία, η σύνδεσή τους με την υφιστάμενη φέρουσα κατασκευή πρέπει απαραίτητα να φαίνεται σε σχέδια λεπτομερειών. Περιλαμβάνεται, επίσης, προμέτρηση και προϋπολογισμός της δαπάνης του μελετώμενου έργου. Ο προϋπολογισμός υπολογίζεται βάσει της έκτασης ή του όγκου του έργου και βάσει τιμών μονάδος εγκεκριμένων ή τιμών που προκύπτουν από στατιστικά στοιχεία κόστους παρομοίων έργων.

4. Η οριστική μελέτη ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων περιέχει:

α) Στοιχεία και υπολογισμούς

- Τα απαραίτητα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη κατά την εκπόνηση της αρχιτεκτονικής μελέτης και της μελέτης φέρουσας κατασκευής.

- Την σύνταξη προσεγγιστικών υπολογιστικών για εκτίμηση των μελετών και των διαστάσεων δικτύων μηχανημάτων και συσκευών, των απαιτούμενων για την πρόβλεψη των σχετικών χώρων εγκαταστάσεως ή διελεύσεως.

β) Σχέδια ως ακολούθως:

- Σχέδια εις τα οποία απεικονίζεται η πορεία των γενικών δικτύων οριζοντίως και κατακορύφως μετά των ενδεικτικών διαστάσεων.

- Κατόψεις των θέσεων των διαφόρων συσκευών σε χαρακτηριστικούς χώρους μετά των ενδεικτικών διαστάσεων αυτών.

- Κατόψεις των απαραίτητων χώρων για την εγκατάσταση των κεντρικών μηχανημάτων και συσκευών ως και πρόχειρη διάταξη αυτών.

γ) Τεχνική περιγραφή

Περιγράφονται οι εγκαταστάσεις ώστε μετά των σχεδίων να δίδεται πλήρης εικόνα αυτών. Επίσης εκτίθεται συνοπτικά το είδος και ο τρόπος κατασκευής των προβλεπομένων εγκαταστάσεων καθώς επίσης και οι τύποι των χρησιμοποιούμενων συσκευών και δικτύων.

δ) Ενδεικτικό προϋπολογισμό ανά είδος εγκαταστάσεων και συνοπτικός που προκύπτει από συντελεστές παρεμφερών έργων.

Άρθρο 9

Περιεχόμενο Μελέτης Εφαρμογής

1. Η μελέτη εφαρμογής για κάθε κατηγορία μελέτης περιέχει τη συγκέντρωση, τον έλεγχο, την αξιολόγηση, λαμβάνοντας υπόψη τυχόν όρους και προϋποθέσεις που τίθενται στην εγκριτική απόφαση, και, αν κριθεί αναγκαίο, συμπλήρωση των δεδομένων που προκύπτουν από το πρόγραμμα ερευνών και εργασιών τεκμηρίωσης, και την προετοιμασία των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την αυτεπιστασία ή δημοπράτηση και την απρόσκοπτη εκτέλεση του έργου. Επισημαίνεται ότι ανάλογα με την φύση, την έκταση, τις αναγκαίες επεμβάσεις κ.λπ., είναι δυνατόν να υποβληθεί η οριστική μελέτη και η μελέτη εφαρμογής σε ένα στάδιο.

2. Η αρχιτεκτονική μελέτη εφαρμογής περιέχει:

α) Τεχνική περιγραφή, η οποία περιλαμβάνει την πλήρη εικόνα και λεπτομερή ανάλυση των εργασιών καθώς και επεξήγηση και συμπλήρωση των σχεδίων της μελέτης, ούτως ώστε να είναι δυνατός ο έλεγχος και η απρόσκοπτη

εκτέλεση του έργου, τεχνικές προδιαγραφές των υλικών και τις μεθόδους εφαρμογής τους και υπομνηματισμός των εργασιών σε αντιστοιχία με τα κατασκευαστικά σχέδια.

β) Πλήρη σχέδια για την εκτέλεση των εργασιών που απαιτούνται για την πραγματοποίηση του έργου. Σε αυτά περιλαμβάνονται: γενικό τοπογραφικό σχέδιο για την ακριβή ένταξη του έργου στον χώρο, κατασκευαστικά σχέδια κατόψεων, όψεων και τομών. Στα παραπάνω σχέδια θα πρέπει να αναγράφονται όλες οι διαστάσεις, γενικές και επιμέρους, οι σχετικές στάθμες με κατάλληλη σταθερή χωροσταθμική αφετηρία, καθώς και οι περιοχές των απαιτούμενων ειδικών λεπτομερειών με χαρακτηριστικούς κωδικούς συμβολισμούς σε συνάρτηση με τους αντίστοιχους συμβολισμούς των σχεδίων λεπτομερειών. Επίσης, επί των κατασκευαστικών σχεδίων θα πρέπει να υπάρχει υπομνηματισμός των προβλεπόμενων εργασιών σε αντιστοιχία με την τεχνική περιγραφή. Στα σχέδια λεπτομερειών παρουσιάζονται αναλυτικά οι διαστάσεις καθώς και η διάρθρωση και το είδος των υλικών και των διαφόρων στοιχείων του έργου. Σε αυτά μπορεί να περιλαμβάνονται προοπτικά ή αξονομετρικά κατασκευαστικά σχέδια και προπλάσματα κατασκευαστικών λεπτομερειών, εφόσον κάτι τέτοιο κρίνεται σκόπιμο. Ο ακριβής προσδιορισμός των κλιμάκων εξαρτάται από την έκταση και τη φύση του υπό μελέτη έργου.

3. Η μελέτη εφαρμογής φέρουσας κατασκευής (στατική μελέτη) περιέχει:

α) Τεχνική περιγραφή, η οποία περιλαμβάνει λεπτομερή ανάλυση των εργασιών καθώς και επεξήγηση και συμπλήρωση των σχεδίων της μελέτης, ούτως ώστε να είναι δυνατός ο έλεγχος και η απρόσκοπτη εκτέλεση του έργου. Στην τεχνική περιγραφή πρέπει να υπάρχει υπομνηματισμός των εργασιών σε αντιστοιχία με τα κατασκευαστικά σχέδια όλων των προβλεπόμενων επεμβάσεων, τεχνικές προδιαγραφές και πρότυπα των υλικών και μέθοδοι εφαρμογής τους, απαιτήσεις ποιοτικού ελέγχου υλικών στο έργο και εργαστηριακά, περιγραφή μέτρων ασφαλείας που πρέπει να ληφθούν κατά την διάρκεια του έργου, των τυχόν προεργασιών που πρέπει να γίνουν, των μέτρων επιθεώρησης και συντήρησης μετά το πέρας του έργου καθώς και περιοδικών ελέγχων.

β) Κατασκευαστικά Σχέδια

4. Η μελέτη εφαρμογής ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων περιέχει:

α) Τεχνική περιγραφή που περιλαμβάνει:

- Αναλυτικούς υπολογισμούς για κάθε είδος εγκατάστασης ξεχωριστά.

- Τα τεχνικά χαρακτηριστικά των κεντρικών συσκευών και μηχανημάτων.

β) Σχέδια ως ακολούθως:

- Σχέδια διατάξεων κάθε εγκατάστασης που απεικονίζει την ακριβή πορεία, το υλικό και τις διαστάσεις των δικτύων, τις θέσεις, το μέγεθος και το είδος των τοποθετούμενων μηχανημάτων και συσκευών και κάθε λεπτομέρεια απαραίτητη για την εκτέλεση του έργου.

- Διαγράμματα δικτύων, αυτοματισμών, συνδεσμολογιών κ.λπ. σε όσες εγκαταστάσεις αυτά απαιτούνται.

- Σχέδια λεπτομερειών, όπου απαιτούνται, σε ανάλογη κλίμακα, εξαρτημάτων, συσκευών, μηχανημάτων, στα οποία να απεικονίζονται οι διαστάσεις, η κατασκευή και η εγκατάσταση αυτών.

γ) Τεχνική περιγραφή:

Αυτή περιέχει την περιγραφή του συστήματος κάθε εγκατάστασης, τον τρόπο λειτουργίας αυτής καθώς και τα μηχανήματα και τις συσκευές τα οποία την συγκροτούν. Επίσης αυτή συμπληρώνει τα σχέδια και περιλαμβάνει κάθε λεπτομέρεια η οποία δεν εμφανίζεται σε αυτά και τις ειδικές εργασίες οι οποίες πιθανώς θα πρέπει να εκτελεστούν σε τμήμα του δικτύου ή σε όλο το δίκτυο.

δ) Προδιαγραφές

Προδιαγραφές των μηχανημάτων των συσκευών και των υλικών των δικτύων κάθε εγκατάστασης. Οι προδιαγραφές τονίζουν ιδιαίτερα τα τεχνικά στοιχεία των συσκευών των μηχανημάτων.

5. Η μελέτη εφαρμογής περιέχει επίσης:

α) Μελέτη εργοταξίου που συντάσσεται είτε από τον συντονιστή, είτε από έναν από τους μελετητές των επιμέρους έργων, είτε από τρίτον εκτός αυτών και περιλαμβάνει τεχνική περιγραφή συνοδευόμενη από τυχόν απαραίτητα σχέδια. Αυτή θα αναφέρεται στον απαιτούμενο μηχανικό εξοπλισμό, υποδομές και στο αναγκαίο έμπυχο δυναμικό, στη διάταξη του χώρου εργασίας, στις προσβάσεις εργατοτεχνικού δυναμικού και οχημάτων, στην προστασία του μνημείου και του περιβάλλοντος αρχαιολογικού χώρου και ιστορικού τόπου, στην ασφάλεια εργαζομένων και επισκεπτών και στις απαραίτητες διευθετήσεις γύρω από τον εργοτάξιο για την εύρυθμη λειτουργία του μνημείου και του αρχαιολογικού χώρου και ιστορικού τόπου. Στις περιπτώσεις εκτέλεσης έργων με ανάδοχο είναι δυνατόν η μελέτη οργάνωσης εργοταξίου να ανατίθεται στον ανάδοχο, εφόσον προβλέπεται στην ειδική συγγραφή υποχρεώσεων.

β) Χρονικό Προγραμματισμό του υπό μελέτη έργου, στον οποίο περιλαμβάνονται οι προτεραιότητες, η αλληλουχία και ο συνολικός χρόνος για την εκτέλεση των προβλεπόμενων εργασιών.

γ) Αναλυτική και συνοπτική προμέτρηση.

δ) Προϋπολογισμός δαπάνης για το σύνολο του μελετώμενου έργου.

Άρθρο 10

Τεύχη Δημοπράτησης

Τα τεύχη δημοπράτησης συντάσσονται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία και περιλαμβάνουν:

- α) Τεχνική περιγραφή του προς εκτέλεση έργου
- β) Τεχνικές προδιαγραφές εκτέλεσης του έργου
- γ) Αναλυτικό τιμολόγιο (ανάλυση τιμών)
- δ) Τιμολόγιο μελέτης
- ε) Τιμολόγιο προσφοράς
- στ) Τιμολόγιο μελέτης
- ζ) Τιμολόγιο προσφοράς (όταν απαιτείται)
- η) Προϋπολογισμό μελέτης
- θ) Προϋπολογισμό προσφοράς (όταν απαιτείται)
- ι) Συγγραφή υποχρεώσεων, γενική ή και ειδικές
- ια) Διακήρυξη

Αναλόγως προς τον τρόπο εκτέλεσης του έργου επιλέγονται εξ αυτών τα αντικείμενα κατά περίπτωση.

Άρθρο 11

Μελέτη προστασίας και διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου και μελέτη πρασίνου

Στις μελέτες προστασίας μνημείων και αρχαιολογικών χώρων περιλαμβάνονται οι γεωτεχνικές, οι υδραυλικές

(αποστραγγιστικών δικτύων, αντιπλημμυρικών έργων, απορροής ομβρίων) και οι λιμενικές μελέτες (έργων για την παράκτια προστασία / ακτομηχανικές μελέτες). Οι μελέτες του παρόντος άρθρου συντάσσονται σε στάδια κατ' αναλογία των προηγούμενων άρθρων και το περιεχόμενό τους καθορίζεται από την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 12

Εκτέλεση εργασιών

1. Η εκτέλεση εργασιών σε μνημεία γίνεται είτε από το εξειδικευμένο επιστημονικό και εργατοτεχνικό προσωπικό των αρμόδιων Υπηρεσιών του ΥΠΠΟΑ είτε από την Υπηρεσία με αυτεπιστασία και απολογιστικά είτε με ανάθεση από την Υπηρεσία σε ιδιώτες εργολήπτες που έχουν τα απαραίτητα προσόντα και εξειδίκευση, σύμφωνα με τον ν. 4412/2016, το άρθρο 81 του ν. 1958/1991 και το π.δ. 24/2019, υπό την εποπτεία της αρμόδιας υπηρεσίας του ΥΠΠΟΑ. Οι εργασίες δύναται να εκτελεστούν από τρίτο φορέα κατόπιν σχετικής απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 4355/2015 (Α' 178). Μέχρι την έκδοση του εκτελεστικού προεδρικού διατάγματος του άρθρου 9 παρ. 5 του ν. 2557/1997 (Α' 271) περί συστάσεως ειδικού Μητρώου Εργοληπτών, οι προϋποθέσεις ειδικής εμπειρίας των εργοληπτών και οι τρόποι επιλογής τους ορίζονται στη διακήρυξη σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο π.δ. 24/2019.

2. Προκειμένου περί εργασιών «μείζονος σημασίας»:

Τόσο στην περίπτωση αναλήψεως των εργασιών από εργολήπτη όσο και στην περίπτωση εκτελέσεώς τους δι' αυτεπιστασίας, η Διευθύνουσα Υπηρεσία:

α) Ορίζει ομάδα επίβλεψης των εργασιών που περιλαμβάνει όλες τις αναγκαίες ειδικότητες ανάλογα με την φύση του εκτελούμενου έργου και τον επικεφαλής της που είναι ο συντονιστής. Οι επί μέρους αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των επιβλεπόντων απορρέουν από το γνωστικό αντικείμενο καθενός αλλά η επιστημονική και τεχνική ευθύνη για την άρτια υλοποίηση του έργου είναι κοινή. Επίσης, ορίζει ή εγκρίνει τον τεχνικό ασφάλειας και υγείας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

β) Φροντίζει για τη σύνταξη και εφαρμογή συστήματος ελέγχου ποιότητας του έργου το οποίο περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον:

αα) Αναλυτικό χρονοδιάγραμμα σχεδιασμού και προγραμματισμού των προς εκτέλεση εργασιών.

ββ) Διαδικασίες ελέγχου προόδου εκτέλεσης του χρονοδιαγράμματος και αντιμετώπιση τυχόν απρόβλεπτων δυσχερειών.

γγ) Πρόγραμμα ελέγχων τήρησης των εγκεκριμένων Προδιαγραφών ποιότητας υλικών, εξοπλισμού, τρόπου εκτέλεσης των εργασιών και εξειδίκευσης ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και όλων των λοιπών όρων της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων, που οφείλουν να πραγματοποιούνται παράλληλα με την πρόοδο του έργου.

δδ) Πρόγραμμα ελέγχων αποτίμησης της αποτελεσματικότητας των επεμβάσεων συντήρησης - αποκατάστασης - ενίσχυσης τόσο κατά τη διάρκεια της επέμβασης όσο και μετά το πέρας αυτής ή κατά την παραλαβή.

γ) Φροντίζει για τη στελέχωση του συνεργείου (ή των συνεργείων) με το απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό ανταποκρινόμενο στις ιδιομορφίες του έργου, με τις

κατάλληλες δεξιότητες και εμπειρία και για την έγκαιρη εξασφάλιση των κατάλληλων υλικών και εξοπλισμού.

δ) Φροντίζει για την πιστή εκτέλεση της εγκεκριμένης μελέτης επεμβάσεων, για την τεχνικώς άρτια και ασφαλή εκτέλεση των επί μέρους εργασιών και τον ποιοτικό έλεγχο υλικών, εξοπλισμού και τρόπου εκτέλεσης των εργασιών, όπως αυτά αναγράφονται στα εγκεκριμένα σχέδια, τεχνικές περιγραφές και Τεχνικές Προδιαγραφές της Μελέτης, που έχουν συνταχθεί σε εφαρμογή του άρθρου 3 της παρούσας, με τήρηση ή μερική προσαρμογή των ευρύτερων κανονιστικών διατάξεων όπως είναι οι εκάστοτε ισχύουσες Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές Κτιριακών έργων και λοιποί κανονισμοί και Ευρωκώδικες.

ε) Αναφέρει εγγράφως και εγκαίρως στην Προϊσταμένη Αρχή:

αα) Την ενδεχόμενη ύπαρξη στη μελέτη κενών ή ασυμφωνιών.

ββ) Τη διαπίστωση τυχόν προβλημάτων που προέκυψαν κατά την εκτέλεση του έργου, τα οποία δεν ήταν δυνατόν να γνώριζε ο μελετητής ή οφείλονται σε ανωτέρα βία, και τις κατά περίπτωση προτάσεις για την επίλυσή τους όπως τροποποίηση, ή εκπόνηση συμπληρωματικής μελέτης, ή ανάγκη πρόσληψης εξειδικευμένου προσωπικού.

Σε περιπτώσεις εμφάνισης προβλημάτων που απαιτούν σημαντική τροποποίηση της μελέτης η Διευθύνουσα υπηρεσία φροντίζει για την έγκαιρη ενημέρωση των μελετητών και την διαβίβαση των απόψεών τους στην προϊσταμένη αρχή μαζί με την τελική πρότασή της για την αντιμετώπισή τους. Στις εν λόγω περιπτώσεις οι μελετητές οφείλουν να προσαρμόσουν τη μελέτη σε συνεργασία με τη Διευθύνουσα Υπηρεσία.

γγ) Την πιθανή ανάγκη εκτέλεσης αρχαιολογικών ανασκαφών από την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων.

στ) Παρακολουθεί την πορεία εκτέλεσης του χρονοδιαγράμματος και του προϋπολογισμού του έργου και εγκαίρως ειδοποιεί εγγράφως την Προϊσταμένη Αρχή για τυχόν καθυστέρηση της εκτέλεσης των επιμέρους εργασιών ή μεταβολή του κόστους τους και τους λόγους στους οποίους οφείλεται αυτή.

ζ) Φροντίζει για την απαρέγκλιτη και ακριβή συμπλήρωση του ημερολόγιου του έργου από τον υπεύθυνο σύμφωνα με τον νόμο, που υπογράφεται από τον ορισθέντα επιβλέποντα του έργου, και στο οποίο καταγράφονται:

αα) Οι εκτελούμενες εργασίες, το εργατικό προσωπικό, τυχόν καθυστερήσεις.

ββ) Προβλήματα που προέκυψαν κατά την εκτέλεση του έργου και η επίλυσή του.

γγ) Εντολές της επίβλεψης για αντιμετώπιση επειγόντων θεμάτων.

η) Φροντίζει για τη φωτογραφική ή και βιντεοσκοπική, όπου απαιτείται, καθώς και για και τη σχεδιαστική τεκμηρίωση χαρακτηριστικών φάσεων των εργασιών κατά το διάστημα της εκτέλεσης του έργου και την εκπόνηση των σχεδίων των επεμβάσεων «όπως κατασκευάστηκαν» από τους επιβλέποντες ή/και τον ανάδοχο του έργου.

θ) Φροντίζει για τη σύνταξη «Δελτίου Τεκμηρίωσης Επεμβάσεων» ή «Προγράμματος Ποιότητας», με την ολοκλήρωση του έργου, που συντάσσεται και συνυπογράφεται από τα μέλη της ομάδας επίβλεψης με ευθύνη του συντονιστή στο οποίο καταγράφονται όλα τα γενικά και ειδικά στοιχεία και συντελεστές του έργου, όπως οι Μελετητές, οι Επιβλέποντες, οι ανάδοχοι, η αναλυτική περιγραφή των επεμβάσεων και οι τυχόν τροποποιήσεις, προσαρμογές ή συμπληρώσεις της μελέτης, τα χαρακτηριστικά και η προέλευση των πρώτων υλών (κονίες αδρανής, λίθοι, πλίνθοι, ξυλεία, χάλυβες, κ.λπ.), οι συνθέσεις και τα χαρακτηριστικά των κονιαμάτων, των ενεμάτων, των επιχρισμάτων, και κάθε είδους διερευνήσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του έργου. Καταγράφονται επίσης όλοι οι έλεγχοι ποιότητας υλικών, εξοπλισμού και εργασιών και οι έλεγχοι αποτίμησης της αποτελεσματικότητας των επεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν πριν, κατά τη διάρκεια των επεμβάσεων και μετά από αυτές, και τα στοιχεία της έκθεσης αξιολόγησής τους. Επίσης, περιλαμβάνονται όλα τα σχέδια «ως κατασκευάστη» και τα ημερολόγια του έργου. Τα στοιχεία του «Δελτίου Τεκμηρίωσης Επεμβάσεων» είναι απαραίτητα και αποτελούν προϋπόθεση για την οριστική παραλαβή του έργου, και την τήρηση του Φακέλου Ασφάλειας και Υγιεινής (ΦΑΥ) του έργου. Επίσης είναι απαραίτητα για τη σύνταξη πορισμάτων επιθεώρησης της κατάστασης του μνημείου από την αρμόδια υπηρεσία όπως ορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 3028/2002.

ι) Μεριμνά για τη σύνταξη ετήσιων εκθέσεων εργασιών από τους διενεργούντες τις εργασίες, στις οποίες εντάσσονται και οι εκθέσεις των ειδικών συνεργατών το αργότερο ως τον Απρίλιο του επόμενου έτους, και για τη σύνταξη της τελικής έκθεσης εργασιών η οποία κατατίθεται στην Υπηρεσία ή δημοσιεύεται εντός ενός έτους από την αποπεράτωση του έργου, όπως ορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 3028/2002.

Η τελική έκθεση περιλαμβάνει τις επιμέρους εκθέσεις και συμπεράσματα όλων των διενεργούντων τις εργασίες ανάλογα με τις ειδικότητές τους και κατοχυρώνει το δικαίωμά τους προς δημοσίευση.

3. Προκειμένου περί εργασιών «ελάσσονος σημασίας»:

Για την εκτέλεση των εργασιών τα στοιχεία που κατ'ελάχιστον πρέπει να περιλαμβάνονται στο Δελτίο Τεκμηρίωσης επεμβάσεων ορίζονται από την αρμόδια Υπηρεσία.

Άρθρο 13

Έναρξη Ισχύος

Η απόφαση αυτή ισχύει από την ημερομηνία δημοσίευσής της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 2 Ιουλίου 2019

Η Υπουργός

ΜΥΡΣΙΝΗ ΖΟΡΜΠΑ

Ο Υφυπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ